

- Є.І.Федорович, Б.М.Гопка та ін. - Київ: Вища освіта, 2009. – 280 с.
6. Методы ветеринарной клинической лабораторной диагностики: Справочник /Под ред. Кондрахина И.П. – М.: Колос, 2004. – 520с.
 7. Довідник: Фізіолого-біохімічні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині / (За ред. Влізло В.В., Федорук Р.С. та ін.) – Інститут біології тварин УППН. – Львів. – 2004. – 399 с.
 8. Кудрявцев А.А. Клиническая гематология животных /А.А.Кудрявцев и др. – Колос, 1974. – 399 с.
 9. Василисин В.В. Физиолого-биохимические показатели крови коров краснопёрострой породы и коров симментальской породы австрийской селекции / В.В.Василисин, В.В.Соколов, А.В.Горбунов – Вестник Воронеж. гос. аграр. универс. – 2009. - № 1 (20). – С. 58-63.
 10. Гаркави Л.Х. Активационная терапия. Антистрессорные реакции активации и тренировки и их использование для оздоровления, профилактики и лечения / Л.Х.Гаркави. – Ростов н/Д: Изд-во Рост. Ун-та, 2006. – 256 с. – (Фонд выдающихся научных открытий).
 11. Понд У.Дж., Хунт К.А. Біологія свинки /Пер. с англ. и предист. В.В.Попова. – М.: Колос, 1983. – 334 с.
 12. В.Патров. Гематологические показатели свиней различных генотипов / В.Патров, В.Федяев. – Свиноводство. – 2001. - № 2. – С. 10-11.

УДК 636.52/58.082

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОЯВУ ОЗНАКИ НЕСУЧОСТІ СУЧАСНИХ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КРОСІВ

Залицєва А.В. – аспірант, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Птахівництво України є однією з найбільш інтенсивних і динамічних галузей сільськогосподарського виробництва. Основною метою його є збільшення обсягів виробництва дієтичних висококалорійних продуктів – яєць і м'яса з метою забезпечення людей фізіологічно необхідною нормою харчування.

Несучість належить до полігенно обумовлених ознак і характеризується низьким коефіцієнтом спадковості, тому під впливом факторів середовища крива несучості може суттєво змінювати форму. В останні роки птахівничими підприємствами завезено із закордонних фірм і наукових центрів значну кількість кросів яєчного напряму продуктивності. Птиця цих кросів не пристосована і не завжди адаптується до природно-кліматичних і організаційних умов ведення галузі на таких підприємствах, а тому не завжди проявляє свої генетичні задатки. У цьому плані вивчення основних параметрів кривих несучості таких кросів має значний інтерес і практичне значення[1].

Стан вивчення проблеми. Одним із важливих показників продуктивних і відтворних якостей птиці є несучість. Такі її складові, як вік почат-

ку, нарощування, інтенсивність несучості, тривалість циклу яйцекладки постійно досліджуються, аналізуються, узагальнюються в роботах багатьох вітчизняних вчених. Зокрема, значна увага вивченню цих показників, їх величині і обумовленості приділяються в працях В. П. Коваленко, В. П. Бородея, Н. П. Пономаренко та ін. [2,3,4].

Завдання та методика досліджень. Виходячи з вище-зазначеного, є актуальним вивчення загального рівня продуктивності, динаміки несучості за періодами життя, інтенсивність нарощування і спаду несучості високопродуктивних кросів Хайсекс білий та Хайсекс коричневий в умовах ПАТ «Чорнобаївське».

Для виконання запланованих досліджень нами використані загальноприйняті методи: аналіз і синтез, спостереження і узагальнення.

Результати досліджень. Одним із важливих показників продуктивних і відтворних якостей птиці всіх видів є несучість. Порівняльна характеристика кросів за цим показником наведена в табл. 1.

Наведені дані свідчать про певні відмінності кросів за такими показниками, як інтенсивність несучості на початковому її періоді. Так, за перший місяць від курки-несучки кросу Хайсекс білий отримано 1,71 шт. яєць, від Хайсекс коричневий – 3,24. За цей період спостерігається значна варіація цього показника (31,5 та 36,0% відповідно).

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика несучості кросів Хайсекс коричневий та Хайсекс білий

Місяці продуктивності	Хайсекс Білий			Хайсекс коричневий		
	Несучість, шт			Несучість, шт		
	$\bar{X} \pm S \bar{X}$	C, %	σ	$\bar{X} \pm S \bar{X}$	C, %	σ
1	1,71±0,88	103,95	1,77	3,24±1,60	98,36	3,19
2	17,72±2,90	32,73	5,80	19,40±2,06	21,19	4,11
3	29,98±0,02	0,14	0,04	29,97±0,02	0,15	0,05
4	29,29±0,24	1,62	0,47	29,68±0,17	1,12	0,33
5	27,94±0,15	1,07	0,30	28,47±0,48	3,41	0,97
6	26,22±0,17	1,30	0,34	26,98±0,14	1,07	0,29
7	25,55±0,30	2,36	0,60	26,10±0,23	1,77	0,46
8	23,46±0,24	2,06	0,48	25,04±0,26	2,08	0,52
9	21,54±0,18	1,67	0,36	23,72±0,31	2,61	0,62
10	20,71±0,33	3,16	0,65	21,98±0,25	2,28	0,50
11	18,85±0,07	0,71	0,13	21,48±0,20	1,91	0,41
12	17,08±0,21	2,42	0,41	20,89±0,60	5,71	1,19
13	16,31±0,23	2,76	0,45	18,17±0,40	4,34	0,79
14	14,60±0,23	3,19	0,47	17,03±0,36	4,23	0,72
15	12,38±0,62	9,98	1,24	14,98±0,62	8,24	1,23
16	6,42±1,21	42,25	2,71	7,95±1,19	33,39	2,65
Разом	309,76	-	-	335,08	-	-

Другий місяць продуктивності характеризується значними темпами нарощування несучості. Проте між кросами спостерігається значна відмінність. Від несучок кросу Хайсекс білий отримано по 17,72 шт. яєць, від кросу Хайсекс коричневий на 1,68 шт. більше, що складає 9,48%.

Максимальну продуктивність обидва кроси досягають на 3...4 міс. При цьому різниця між кросами незначна (0,01 і 0,39 шт. яєць).

Треба відмітити дуже високий рівень інтенсивності несучості: за третій місяць у несучок кросу Хайсекс білий, вона складає 99,90%, кросу Хайсекс коричневий – 99,98%, за четвертий відповідно – 97,63 та 98,93%.

Протягом п'ятого та шостого місяців продуктивності спостерігається певна стабілізація показника рівня несучості обох кросів – настав період гармонізації і максимальної узгодженості генетичних задатків і факторів зовнішнього середовища. В наступні місяці продуктивності спостерігається поступове зниження несучості. З шостого по п'ятнадцятий місяці продуктивності несучість кросу Хайсекс білий зменшується з 27,94 до 14,60 шт. яєць, кросу Хайсекс коричневий з 28,47 до 17,03 шт. яєць. Щомісячне зменшення несучості за цей період (з 6-го по 15-й місяці) кросу Хайсекс білий знаходиться на рівні 0,67...2,09 шт., а кросу Хайсекс коричневий – 0,5...2,72 шт. яєць.

Починаючи з 16-го місяця продуктивності, спостерігається різке спадання несучості. На 2,22шт. яєць зменшилася несучість кросу Хайсекс білий, порівняно з попереднім місяцем продуктивності, а кросу Хайсекс коричневий – на 2,05. На останньому місяці продуктивності, несучість кросу Хайсекс білий становить – 6,42шт., а кросу Хайсекс коричневий на 1,53шт. більше.

У подальшому нами оцінено місячну несучість у відсотковому відношенні до середньої несучості за весь продуктивний період (табл.2).

Таблиця 2 - Відсоткове відношення місячної несучості кросів Хайсекс білий та Хайсекс коричневий до загальної несучості за весь продуктивний період

Місяці продуктивності	Хайсекс білий		Хайсекс коричневий	
	Несучість, шт	Несучість, %	Несучість, шт	Несучість, %
1	1,71	0,55	3,24	0,97
2	17,72	5,72	19,40	5,79
3	29,98	9,68	29,97	8,94
4	29,29	9,46	29,68	8,86
5	27,94	9,02	28,47	8,50
6	26,22	8,46	26,98	8,05
7	25,55	8,25	26,10	7,79
8	23,46	7,57	25,04	7,47
9	21,54	6,95	23,72	7,08
10	20,71	6,69	21,98	6,56
11	18,85	6,09	21,48	6,41
12	17,08	5,51	20,89	6,23
13	16,31	5,27	18,17	5,42
14	14,60	4,71	17,03	5,08
15	12,38	4,00	14,98	4,47
16	6,42	2,07	7,95	2,37
Всього	309,76	100	335,08	100

В обох кросів на першому місяці продуктивності несучість знаходиться на межі 1%. На другому місяці продуктивності несучість обох кросів знаходиться майже на одному рівні – 5,72% для кросу Хайсекс білий та 5,79% для кросу Хайсекс коричневий. Протягом 3...7-го місяців продуктивності, несучість кросу (у відсотковому відношенні) Хайсекс білий перевищує несучість (у відсотковому відношенні) кросу Хайсекс коричневий, на відмінну від абсолю-

тних значень несучості обох кросів (має перевагу крос Хайсекс коричневий). На 8-му місяці продуктивності несучість (у відсотковому відношенні) обох кросів знаходиться на одному рівні. На 9...10 місяцях продуктивності (відносна несучість) різниця між несучістю кросів становить 0,13%.

Починаючи з 11-го місяця продуктивності несучість (відносна) кросу Хайсекс коричневий має перевагу над кросом Хайсекс білий і становить: на 11-му місяці продуктивності – 0,32%; 12-му – 0,72% на 13-му – 0,15%; на 14-му – 0,37%; на 15-му – 0,47 та останньому місяці продуктивності становить – 0,3%.

Графічне зображення несучості обох кросів показано на рис.1. За 2...3 місяці продуктивності спостерігається різке зростання несучості обох кросів. Для кросу Хайсекс коричневий пік несучості спостерігається на протязі 3...5-го місяців продуктивності, для кросу Хайсекс білий на протязі 3...6-го місяців відповідно. Для кросу Хайсекс коричневий, починаючи з 6-го місяця продуктивності спостерігаємо поступовий спад несучості, але на 11-му місяці продуктивності є незначне підвищення несучості, але наступні місяці продуктивності характеризуються різким зменшенням кількості яєць.

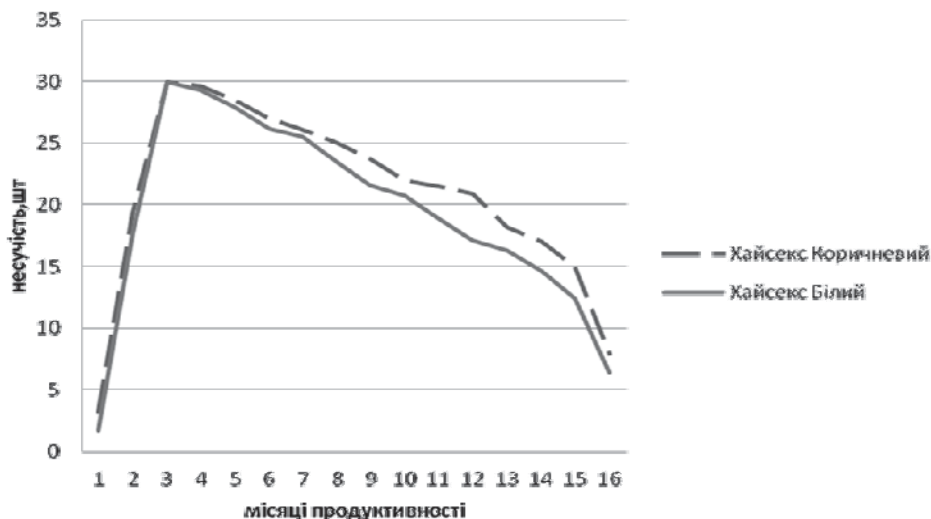

Рис.1. Несучість кросів Хайсекс білий та Хайсекс коричневий

Несучість кросу Хайсекс білий протягом 6...7-го місяців поступово зменшується, на 8-му місяці продуктивності незначний спад, але на 9-му місяці продуктивності спостерігаємо підвищення несучості. У подальшому до 15-го місяця продуктивності спостерігається аналогічна картина (то незначний спад, то незначне підвищення), але на останньому місяці продуктивності спостерігається різкий спад несучості з 12 яєць до 6.

Основні показники несучості обох кросів, такі, як статеві зрілість, пік несучості та вік птиці на час настання піку несучості, у порівнянні наведено у табл.3.

Таблиця 3 - Основні показники несучості яєчних кросів птиці

Показники несучості	Хайсекс білий	Хайсекс коричневий
	вік, тижні	вік, тижні
Початок несучості	18	17
Досягнення 25%несучості	20	19
Досягнення 50%несучості	21	20
Досягнення макисмальної несучості	24	24
Плато несучості	24-32	24-33

З таблиці 3 видно, що у 18 тижнів птиця кросу Хайсекс білий почала нестися, а птиця кросу Хайсекс коричневий – у 17 тижнів. Досягнення 25%несучості для кросу Хайсекс білий становить – 20 тижнів, а для кросу Хайсекс коричневий – 19; досягнення 50%несучості для Хайсексу білий – 21 тиждень, а для Хайсекс коричневий – 20 відповідно. Пік несучості кросу Хайсекс білий припадає на 24...32 тижні, а для кросу Хайсекс коричневий – 24...33 тижні життя. Вищесказане вказує на те, що крос Хайсекс коричневий більш скоростиглий порівняно з кросом Хайсекс білий.

Висновки та пропозиції.

1. Порівняні кроси в значній мірі відрізняються за основними показниками, що характеризують ознаку несучість. Це вказує на значну диференціацію сучасних високопродуктивних кросів за генетичними задатками, проявом ефекту гетерозису та міру їх адаптації до умов утримання.

2. За показником несучості переваги кросу Хайсекс коричневий очевидні (+25,3 шт яєць). Ці переваги досягаються за рахунок більш стрімкого нарощування, меншого спаду несучості та більшої тривалості періоду стабілізації кривої несучості.

Перспектива подальших досліджень. В умовах ПАТ «Чорнобаївське» доцільно і в подальшому віддавати перевагу кросу Хайсекс коричневий, що дасть можливість щорічно підвищувати валове виробництво яєць на 1...2 млн.шт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Боголюбский С.А., Заморская Т.А.. Оценка птицы по компонентам яйценоскости // Птицеводство. – 1981. - №3. – С.23-26.
2. Бородай В.П.. Теоретичне обґрунтування і практична реалізація програм удосконалення птиці м'ясних кросів: автореф. дис. д-ра с.-г. н. / В.П. Бородай, УААН, інститут розведення і генетики тварин, 2000. – 32 с.
3. Коваленко В. П. Характеристика кривих інтенсивності яйцекладки ліній та окремих видів птиці // Птахівництво. – К.: Урожай, 1976. – Вип. 22. – С. 16-23.
4. Пономаренко Н.М.. Генетична структура і продуктивність курей яєчних кросів // Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнології, ім. С.З.Гжицького. – Т.9. – 3(34). – 2007. – С.120-124.